

ZPRÁVY

50. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE ARCHEOLOGIE STŘEDOVĚKU

Foto Jan Pařez

V týdnu od 17. do 21. září 2018 se jihomoravské Valtice staly místem setkání (zejména) českých a slovenských archeologů, kteří se ve své práci soustředí na období středověku. Jubilejní 50. mezinárodní konference archeologů středověku se konala v jízdárně a konírně státního zámku Valtice. Profesionální přístup zdejší správy a Národního centra divadla a tance vytvořil důstojné prostředí i podmínky této i rozsahem mimořádné akce. Pořadatelskými organizacemi Mezinárodní konference archeologie středověku byly tentokrát Národní památkový ústav, Masarykova univerzita a Pamatkový úrad SR. Záštitu a podporu jí poskytl Jihomoravský kraj. Nosným tématem 50. ročníku byla *Archeologie přehlížených a interpretace problematických památek*. Za čtyři jednací dny konference odeznělo celkem 83 příspěvků, a to v pěti sekcích – *Montanistika, hutnictví a další výrobní odvětví; Sídlištní struktura; Komunikační infrastruktura a členění krajiny; Vodní hospodářství a vodní výrobní zařízení; Mista střetů* – a celkový přepesný obraz současné středověké archeologie doplňovala sekce *Varia*. Nabídku konferenčního dění doplnilo ještě 41 posterů směřovaných k tématům konference a chybět nemohlo ani zastavení nad minulostí a budoucností konference ve formě diskuse. Účastníků byly tentokrát téměř dvě stovky. Odrazem odezněných příspěvků bude další ročník časopisu *Archaeologia historica*. Odborná exkurze směřovala do blízkého rakouského příhraničí (Hausberg Gaiselberg, Asparn an der Zaya, Michelstetten, Oberleiserberg, Staatz a Falkenstein).

Tak vypadá stručná zpráva o konferenci. Lze konstatovat, že půl století setkávání českých a slovenských památkových a vědeckých institucí je významným fenoménem dlouhodobě ovlivňujícím podobu této specializace našeho oboru. Je to tradice o to důležitější, že je provázána s periodikem *Archaeologia historica*, u jehož zrodu stáli v roce 1976 Muzejní a vlastivědná

Foto Jan Pařez

společnost v Brně a prof. PhDr. Vladimír Nekuda, DrSc. Po roce 2016 pokračuje ve vydávání časopisu Masarykova univerzita a její Ústav archeologie a muzeologie. Časopis je dnes uznávaným a mezinárodně respektovaným odborným periodikem. Je koncipován, stejně jako naše konference, jako interdisciplinární. Takový je i náš obor. Možná až příliš standardně, když specialisté z jiných oborů se našich konferencí osobně příliš neúčastní. Interdisciplinarita je zřejmá v tématech i zpracování jednotlivých příspěvků, nikoliv v přímé účasti kolegů z jiných oborů. Je jasné, že nejen vydávání periodika provází již několikátá generace archeologů. To samé se, v míře ještě hojnější, týká i konferenčních jednání. Konference archeologie středověku spojí nakrátko i na delší dobu badatele různého věku a zkušeností. Střídání lidí a témat je jednou ze zásadních deviz spojených s touto akcí. Dalším definujícím faktorem je skutečnost, že každá z již proběhlých konferencí měla své hlavní téma. Téma reaguje na potřeby oboru i osobnosti pořadatelů, jejich specializaci i institucionální zázemí. Nutí účastníky soustředit se na definovaná témata. Konferenční výsledky jsou pak mnohdy o to pozoruhodnější a sevřenější. Při pohledu na témata minulosti lze říci, že zřejmě nejčastěji pozornost směřovala ke středověké vesnici, zemědělské výrobě a hmotné kultuře venkova, středověké vesnické zástavbě i komunikacím. Pozadu nezůstala ani opevněná sídla i města. Méně často byla tématem hmotná kultura středověku obecněji či získávání a zpracování surovin. Nelze si nepovšimnout, že v posledních letech se poněkud ocitá stranou archeologie raného středověku, která v minulosti tvořila pevnou součást programu. Konference tak možná reaguje na trendy v oblasti archeologie středověku i v ochraně a prezentaci kulturního dědictví archeologické povahy. Diskutovaná témata míří stále častěji do mladšího středověku, novověku i současnosti. To odráží obecnou tendenci posunu vnímání oboru archeologie. Komplexní pohled na vývoj krajiny od středověku po dnešek je stále častěji a přirozeněji doplňován také o pohled archeologie. Vývoj krajiny i společnosti je kontinuální proces a naše konference možná do jisté míry supluje dosud chybějící platformy, které by se věnovaly archeologii novověku a archeologii modernity.

Budoucnost každé konferenční tradice, i takto dlouhé, je spojena se stavem a vývojem konkrétního oboru, jeho personálního i institucionálního zajištění. Archeologii středověku v ně-

které z jejich podob dnes realizuje řada organizací různého statutu, včetně obecně prospěšných společností. Pestrost přístupů i témat je jistě důležitou devizou, nicméně také možným rizikem. Konference by si zasloužila stejně silného institucionálního partnera, jakého má časopis *Archaeologia historica*. Zasloužila by si jistě i ještě preciznější definování témat i obecně směřování oboru v kontextu vědy i společnosti. Právě potřeba kvalitnější prezentace výsledků oboru archeologie a přesah do jiných vědních oborů i nejšířší veřejnosti je velkým tématem budoucnosti. Je třeba přiznat, že na konferenci ve Valticích, jakož i na konferencích v minulých letech, nebyla přímá diskuse nad jednotlivými příspěvky příliš častá, na čemž se jistě podílelo velké množství příspěvků a z toho plynoucí nedostatek času. Možná již na 51. mezinárodní konferenci archeologů středověku se ledasco změni! Je ale nutno konstatovat, že tato tradiční konference patří z hlediska oboru mezi akce, které lze označit za nenahraditelné, stejně jako periodikum *Archaeologia historica*, které se dá zároveň považovat za jakousi paměť konference i vývoje oboru za posledních 50 let.

Martin Tomášek

Verše napsané u příležitosti konání 50. celostátní, popřípadě mezinárodní konference archeologů středověku s formální výpůjčkou od Vítězslava Nezvala.

*Naše životy jsou bludné jako kruh
Lovíme fakta z nejtemnějších struh
přisátí srdcem k dávné minulosti
Sbíráme střepy odpadky i kosti
a doufáme že vydají nám květ
na cestě v délce padesáti let
a z živých stvolů víjem mrtvé věnce
jež zdobit mají naše konference*

*Naše životy jsou doutnající svíce
Měníme pobyty po bytější republice
Po Čechách namíříme na Moravu
i na Slovensku známe složit hlavu
tam kde se Tatry ještě brání blesku
A občas také holdujeme Slezsku
Svůj názor hájíme tu mírně tu zas břitce
v Táboře Brně nebo Zlaté Idce
Neuhnout známe Pořád si stát v slově
v Roudnici Pezinku či Mikulově
Třeba se hádat Nebýt mrtví brouci
v Plzni či Nitře nebo v Olomouci
Bylo v tom něco z radosti i práce
co lákalo nás zase se zpět vrátet
a potkávat se Dnes to dobře vidím
stejně jak věda významní jsou lidi
co neuvíznou ve slovíček spárech
a vzorce snivé pletou v kuloárech
jež mají různou podobu i ceny
Od pekla klíč může být posvěcený
a kniha žalmů zase dokáže být kletá
od jeho počátku až do skonání světa
Je v tom i tlukot srdce které bije
Vzkříšení i smrt i zrod i agónie*

*Naše životy jsou konečné jak den
Vlají jak stuhy z odumřelých jmen
které čas lstivý na procházku zmámí
Sic nejsou tady přeče jen jsou s námi
Dusotu doby nikdo neodolá
Smetánka Richter Nekuda i Polla
Naše životy jsou předávané štace*

*Už řídnout začla druhá generace
Smrtihlav dál své roztahuje krovky
lepkavé jako flek od Becherovky
Kdo umí zvednou klesající víčka ?
Včas podávaná spišská borovička !
Jak chutná malá okurčička v láku
když je ráno kalné po burčáku
Jak dokáže být šnaps nebeským darem
tomu kdo zvedal Budvar za Budvarem
Byla v tom radost která tančí s trýzní
a topí úsměv ve vyprahlé žízni*

*Naše životy jsou pestré jako sen
Rudé jak mák a modré jako len
Strohé jak zbrojnoši co ochraňují krále
Děsné jak chrlíče na vznosné katedrále
Nedobytné jak hrad co každou cestu střeží
Zvučné jak zvony na kostelních věžích
Povolné jako žádostivá dcera
Nepřístupné jak brána do kláštera
Vzdorné jak půda co se pluhu brání
Dojemné jako stín sepjatých dlaní
jenž přemožen je bezbožnými stíny
Břeskne jak tón jímž znějí kovadliny
Vlhké jak stružka pláče z dětské tváře
Páchnoucí jako vánek od jircháře
Jasně jak slunce vstávající z temnoty
Nasáklé krví jako říšské klenoty
co navenek jen zlatem a dýmanty září
zatímco krev se mění v víno na oltáři
a víno zvolna přijímá chuť krve
jež v kapkách padá z mečů na ostrve
V tom všem je něco hrděho co hřeje
Myšlenka na Vesuv Vzpomínka na Pompeje*

*Naše životy jsou vždycky věci naší
My bráníme je před žebračkou kaší
Ať jakkoliv nám vítr v cestu hude
je jenom na nás jak to zítra bude
Jen ať je v tom cos pevného co trvá
Napřesrok bude padesátá prvá*

